

Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym.

Kirjallinen kysymys huumemyrkytyskuolemien ehkäisystä

Eduskunnan puhemiehelle

Huumeiden käyttö on lisääntynyt 2010-luvulla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Huumetilanne Suomessa 2020 -raportin mukaan Suomessa oli vuonna 2017 noin 31 100—44 300 amfetamiineja ja opioideja ongelmallisesti käyttävää, mikä on noin prosentti kaikista 15—64-vuotiaista suomalaisista. Vaikka huumeiden ongelmakäyttäjistä suurin osa on 25—34-vuotiaita, alle 25-vuotiaiden osuus huumeita ongelmallisesti käyttävistä on kasvanut.

Huumeiden käytön lisääntymisen myötä ovat lisääntyneet myös käyttöön liittyvät haitat, kuten tapaturmaiset huumemyrkytyskuolemat. Vuonna 2018 Suomessa tapahtui 188 huumemyrkytyskuolemaa, kun vuonna 2014 vastaava luku oli 137. Alle 20-vuotiaiden huumemyrkytyskuolemat ovat lisääntyneet kaikkein dramaattisimmin: vuonna 2014 huumemyrkytykseen kuoli 4 alle 20-vuotiaasta, vuonna 2018 jo 20. Myös huumesairauksien vuoksi terveydenhuollon vuodeosastohoidossa olleiden potilaiden ja hoitojaksojen määrä on kasvanut.

Huumemyrkytyskuolemat ovat tyypillisesti sekamyrkytyksiä, tapaturmaisia ja mukana on yleensä opioidia. Yksi keskeinen riski huumemyrkytyskuolemalle on huumeiden käyttäminen suonensisäisesti, sillä se lisää yliannostuksen vaaraa. Lisäksi se kasvattaa mahdollisuutta saada tulehdus tai tartuntatauti. Huumemyrkytyskuolemat eivät siis yleensä tapahdu huumeiden kertakokeilun yhteydessä, vaan niiden taustalla on pitkään jatkunut päihderiippuvuus ja huono-osaisuuden kierre.

Huumemyrkytyskuolemia on mahdollista ehkäistä. Huumekuolemien ehkäisyn asiantuntijaryhmä suosittelee huumemyrkytyskuolemien ehkäisemiseksi muun muassa turvallisia käyttöhuoneita, opioidikorvaushoitoa, huumeiden käyttöön liittyvän stigman purkamista, jalkautuvan päihdetyön ja terveysneuvonnan lisäämistä sekä naloksonin jakamista riskiryhmille.

Pääministeri Marinin hallitus on ohjelmassaan linjannut, että se päivittää päihdestrategian ehkäisevän työn edistämiseksi sekä päihdepalvelujen kokonaisuuden yhteensovittamiseksi, parantaa huumehoidon tehokkuutta ja vähentää käytön haittoja laatimalla poikkihallinnollisen valtioneuvoston periaatepäätöksen huumausainepolitiikasta. Huhtikuussa julkaistussa päihde- ja riippuvuusstrategiassa ei kuitenkaan mainita esimerkiksi käyttöhuoneita.

Huumeiden käyttöhuoneet ovat tiloja, joissa huumeiden käyttäjät voivat käyttää huumeita terveydenhuollon työntekijän valvonnassa. Niiden ensisijainen tavoite on vähentää kuolleisuutta ja sairastuvuutta tarjoamalla huumeiden suonensisäiseen käyttöön turvallisempi ympäristö sekä kouluttamalla käyttöhuoneen asiakkaita turvallisempiin käyttötapoihin.

Kirjallinen kysymys KK 316/2021 vp

Tällä hetkellä huumeiden pistämiseen käytetään muun muassa yleisiä vessoja. Niissä ei ole valvontaa, ja niihin jäävät ruiskut ovat riski myös sivullisille. Turvallisista valvottuja käyttöhuoneita ei ole tällä hetkellä mahdollista perustaa Suomeen, sillä nykyinen huumausainelainsäädäntö ei anna siihen mahdollisuutta. Esimerkiksi Helsingissä on tunnistettu selkeä tarve huumeiden turvallisille käyttöhuoneille, ja kaupunki on päättänyt esittää valtioneuvostolle erillislakia käyttöhuoneen perustamiseksi Helsinkiin.

Käyttöhuoneista on hyviä kokemuksia ulkomailta. Tällä hetkellä Euroopassa huoneita on kahdeksassa maassa, yhteensä noin 90 kappaletta. THL:n mukaan on näyttöä siitä, että käyttöhuoneet vetävät puoleensa sellaisia syrjäytyneitä ja vaikeasti tavoitettavia huumeiden käyttäjiä, jotka pistävät huumeita kaduilla ja muissa julkisissa tiloissa, lisäävät turvallisempaa pistämistä, vähentävät veriteitse tarttuvien tauteja ja yliannostustapausten määrää palveluiden lähettyvillä sekä vähentävät huumeiden käyttöä ja siitä syntyvää jätettä julkisissa tiloissa, ja näin parantavat ympäristön viihtyvyyttä ja turvallisuuden tunnetta.

Valtiolla on velvollisuus suojella kansalaistensa henkeä ja terveyttä. Jotta huumeiden ongelmakäytön aiheuttamia haittoja voidaan vähentää, käytöstä on tehtävä mahdollisimman turvallista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä vähentääkseen huumeiden ongelmakäytöstä aiheutuvia haittoja ja huumekuolemia erityisesti nuorten keskuudessa ja

aikooko sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyä toimiin lainsäädännön valmistelemiseksi, jotta asiantuntijoiden ja kaupunkipäättäjien peräänkuuluttamia turvallisista käyttöhuoneista huumeidenkäyttäjille voitaisiin ottaa käyttöön?

Helsingissä 14.5.2021

Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Inka Hopsu vihr